

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه خاوران کوثر
شهرستان قزوین

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

موضوع

فمینیسم و گذری بر پیامدهای آن در ایران

استاد راهنما
سرکار خانم صغری رازقی

استاد داور
جناب آقای سلطان محمدی

پژوهشگر
طیبه امامقلی

زمستان ۱۳۸۸

تقدیم به

به پیشگاه مقدس

حضرت بقیه الله اعظم امام زمان رومی فداه

و به

زنان آزاده‌ی تاریخ‌ساز که به حفظ ارزش‌های اسلام همواره پرچم

حمیت، افتخار، سربلندی و حیا را برافراشته می‌دارند.

تحمیدیه

حمد و ثنا خدایی را که آفریننده کل هستی است، و هدایت کننده تمام آن چه در آن است، او انسان را اشرف مخلوقات و در فرازمندترین قلعه آفرینش قرار داد، و شگفت آور نخواهد بود، که هدایتش فراتر و خاص تر از بقیه موجودات هستی باشد.

سپاس خدایی را که درهای دانش را بر ما گشود، و زیبایی های آفرینش را برای ما اختیار کرد، و روزی های پاکیزه را به سوی ما روان ساخت، و ما را به تسلط بر همه ی مخلوقات برتری بخشید.

چکیده

موضوع تحقیق: «فمینیسم و گذری بر پیامدهای آن در ایران» برگزیده شده است. جریان فمینیسم برای احقاق حقوق زن در فرانسه شکل گرفت و تعریف واحدی ندارد، این واژه در زبان فارسی معادل آزادی‌خواهی زن، زن‌وری، زن‌گرایی و مؤنث‌گرایی است. شناساندن این جریان مهلك كه بیشترین ضربه را به بنیان فرهنگ، اخلاق، دین و ثبات جامعه بشری می‌زند و زن را از جایگاه و ارزش والا جدا می‌کند و سیر سقوط و انهدام فرهنگ و تمدن جوامع را ثمر می‌دهد، ضرورت انتخاب این بحث را سبب شده است. مقصد این است که اندیشمندان و محققان این مرز و بوم برآیند نسل زنان را از شگردهای مختلف تهاجم آمریکا و صهیونیسم آگاه سازند و شعار زن‌مداری و تساوی حقوق زن و مرد به هر قیمتی آن‌ها را به منجالب نکشاند.

تاریخ پیدایش آن برای نخستین بار به سال ۱۸۷۱ در یک متن پزشکی بازمی‌گردد، و کم‌کم کثرت نظرات و گرایش‌های متفاوت باعث شده فمینیسم مراحل اولیه با مراحل بعدی و سپس امروزی ماهیتاً متفاوت گردد. مقالات و کنفرانس‌های زیادی جهت نقد و تحلیل اندیشه‌های فمینیستی در ایران در قالب همایش‌های علمی - پژوهشی در سال‌های ۱۳۷۷، ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ به بعد از سوی معاونت نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری برای مقابله با این جریان شکل گرفت. کتاب «فمینیسم»، تألیف جمعی از نویسندگان چاپ سال ۱۳۸۵ و جدیدترین کتاب به نام «فمینیسم»، تألیف خانم نرجس رودگر چاپ بهار ۱۳۸۸ است.

در این تحقیق به دو سوال: ۱- فمینیسم چیست و چه اهدافی را دنبال می‌کند؟ ۲- چگونه فمینیسم به ایران را یافت؟ پاسخ داده می‌شود. گمان می‌کنیم فمینیسم توانسته بر جامعه‌ی زنان ایران تسلط یابد.

به اعتبار نوع و هدف تحقیق به روش تاریخی و ماهیت پژوهش توصیفی و روش جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای است از طریق فیش‌برداری صورت گرفت. در سه بخش تنظیم گردیده شده است: بخش اول با دو فصل: در باب مبانی فمینیسم، گرایش‌ات، اصول و آسیب‌های آن در جهان غرب است. بخش دوم: در باب تاریخچه‌ی ورود آن به ایران و معنای فمینیسم اسلامی است و بخش سوم: در باب بیان پیامدهای آن در ایران است.

واژگان کلیدی:

فمینیست، جنسیت، زن، تساوی و اسلام.

شماره ۲۷، بهار ۱۳۸۴.

- ۱۴- دفتر امور زنان در نهاد ریاست جمهوری، زن، علم، صنعت و توسعه (مجموعه مقالات کنگره نقش زن در علم، صنعت و توسعه)، تهران، دفتر امور زنان، ۱۳۷۴.
- ۱۵- دفتر امور زنان در نهاد ریاست جمهوری و یونسف، نقش زنان در توسعه، روشنگران، ۱۳۷۶.
- ۱۶- دفتر مطالعات و تحقیقات حوزه علمیّه خواهران، مجموعه مقالات هم‌اندیشی بررسی مسائل و مشکلات زنان، اولویّت‌ها و رویکردها، ج اول، قم، سپهر، پاییز ۱۳۸۰.
- ۱۷- دفتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، همایش اسلام و فمینیسم (خلاصه مقالات و مصاحبه‌ها)، ج دوّم، مشهد، دانشگاه فردوسی، اسفند ۱۳۷۹.
- ۱۸- دفتر نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه فردوسی، اسلام و فمینیسم، دفتر نشر معارف، چاپ اوّل، ۱۳۸۱.
- ۱۹- راد، فروغ، و عاصی، آذر، ستم‌کشی زن ایرانی، نیویورک، تیر ۱۳۵۱.
- ۲۰- رزم ساز، بابک، بررسی فقهی و حقوقی سقط جنین، ج اوّل، تهران، خط سوّم، ۱۳۷۹.
- ۲۱- رودگر، نرجس، تاریخچه نظریات گرایش‌ها نقد فمینیسم، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، خاتم الانبیاء، چاپ اول، بهار ۱۳۸۸.
- ۲۲- ساروخانی، باقر، جامعه شناسی خانواده، تهران، سروش، چاپ دوّم، ۱۳۷۵.
- ۲۳- ستوده، امیر رضا، پا به پای آفتاب، ج اوّل، تهران، پنجره، ۱۳۸۱.
- ۲۴- شهیدیان، حامد، فمینیسم به اصطلاح اسلامی و جنبش زنان در ایران، ایران نامه، پاییز ۱۳۷۱.
- ۲۵- صادقی فسائی و دیگران، فمینیسم و خانواده، تهران، روابط عمومی شورای فرهنگی - اجتماعی زنان، چاپ اوّل، زمستان ۱۳۸۶.
- ۲۶- صدر حاج سید جوادی، احمد، و خانی، کامران، و خرّم‌شاهی، بهاء‌الدین، دایره المعارف

- تشیّع، ج اول، تهران، نشر شهید سعید محبی، ۱۳۸۱.
- ۲۷- علاسوند، فریبا، زنان و حقوق برابر: نقد و بررسی کنفوانسیون رفع تبعیض علیه زنان و سند پکن، تهران، شورای فرهنگی اجتماعی زنان، ۱۳۸۲.
- ۲۸- حمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، ج یازدهم، تهران، امیر کبیر، ۱۳۷۶.
- ۲۹- فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان، کتاب زنان، فمینیسم (۱)، شماره ۲۸، سال هفتم، تابستان ۱۳۸۴.
- ۳۰- فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان، کتاب زنان، فمینیسم (۲)، شماره ۲۹، سال هشتم، پاییز ۱۳۸۴.
- ۳۱- گاردنر، ویلیام، جنگ علیه خانواده، ترجمه معصومه محمدی، قم، مطالعات و تحقیقات زنان، چاپ دوم، زمستان ۱۳۸۷.
- ۳۲- گروهی از نویسندگان، منابع فقه و زمان و مکان (۲)، عروج، زمستان ۱۳۷۴.
- ۳۳- متمسک، رضا، فمینیسم به اصطلاح اسلامی، واقعیت‌ها و چالش‌ها، مجموعه مقالات هم‌اندیشی بررسی و مشکلات زنان و اولویت‌ها و رویکردها، ج اول، قم، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، ۱۳۸۰.
- ۳۴- مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، صدرا، چاپ بیست و پنجم.
- ۳۵- موسسه تنظیم و نشر آثار امام (قدس سره)، مجموعه مقالات، ج اول، مجمع علمی و فرهنگی مجد، خرداد ۱۳۷۶.
- ۳۶- میشل، آندره، پیکار با تبعیض جنسی، ترجمه محمد پوینده، آگاه، ۱۳۷۶.
- ۳۷- میشل، آندره، جامعه شناسی خانواده و ازدواج، ترجمه فرنگیس اردلان، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۵۴.
- ۳۸- میشل، آندره، جنبش اجتماعی زنان، برگردان هما زنجانی زاده، نیکا، چاپ دوم، ۱۳۷۷.

۳۹- نجفی ابرآبادی، علی، بادامچی، حسین، تاریخ حقوق کیفری بین‌النهرین، ج اول، تهران، سمت، ۱۳۸۳.

۴۰- هاجری، عبدالرسول، فمینیسم و جهانی و چالش‌های پیش‌رو، بوستان کتاب قم، چاپ اول، ۱۳۸۲.

۴۱- هام مکی و سارا گمبل، فرهنگ نظریه‌های فمینیستی، برگردان، فیروز مهاجر، فرخ قره‌داغی، نوشین احمدی خراسانی، توسعه، ۱۳۸۱.

۴۲- وکیلی، هادی، همایش اسلام و فمینیسم، ج ۲، نشر عارف، چاپ اول، بهار ۱۳۸۲.

۴۳- مترجم، یزدانی، عباس، و جندقی، بهروز، فمینیسم و دانش‌های فمینیستی، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، صدف، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۲.

منابع عربی

- ۱- ابن منظور، جمال‌الدین، محمد، لسان العرب، ج ۱۴، الطبعة الأولى، دار صادر، بیروت، ۱۴۱۰،
- ۲- نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام فی شرح شرایع الإسلام، ج ۴، الطبعة السابعة، دار إحياء التراث العربی، بیروت بی‌تا.

نشریات

- ۱- اندیشه جامعه، فمینیسم به اصطلاح اسلامی در نگاهی به روزنامه زن و مجله زنان، نوشین احمدی خراسانی، شماره ۳۴، بهمن و اسفند ۱۳۷۷.
- ۲- رواق اندیشه، تأملی بر پیکره و پیامدهای فمینیسم به اصطلاح اسلامی، نویسنده حسین اسحاقی، شماره چهل و چهارم.
- ۳- سرمایه، بررسی اکوفمینیسم در بستر جنسیت و توسعه، مترجم بابک پاکزاد.
- ۴- فصلنامه بانوان شیعه، شماره هشتم، سال سوّم، تابستان ۱۳۸۵.
- ۵- کتاب ماه، نقد و بررسی کتاب فمینیسم و دانش، فریبا سیدان، اردیبهشت و خرداد ۱۳۸۰.
- ۶- کتاب نقد، قدرت جنسیت و نشان اجتماعی و سیاسی زن در دیدگاه امام خمینی (قدس سره)، اصغر افتخاری، زمستان ۱۳۷۹.
- ۷- نامه‌ی پژوهش، بررسی وضعیّت مکتب فمینیسم، شماره ششم.